

...ja vain yksi tarina muiden joukossa...

Kokemusasiantuntija:

Ammattikorkeakouluopiskelija Maria

KUKA: Maria
IKÄ: 40 v
STATUS: Ammattikorkeakouluopiskelija
Kajaanin ammattikorkeakoulu +
CampusOnline kautta 52 op 9 eri
amk:ssa

DIAGNOOSI: Vaikkea-asteinen oppimisvaikeus
ADHD

JA MIKÄ OLI ONGELMA?

"Ei mikään, vaan kyllähän tuo välillä haastaa.."

Mitä haasteita se on tuonut opiskeluun ammattikorkeakoulussa?

- Lukeminen on hidasta (virhealttius)
- *Oikein kirjoitus* hankalaa
- Sanavarasto kapea
- Rajaamisen haasteet (teen yleensä liikaa ja liian laajasti)
- Numerot
- Vieraat kielet
- Hahmottamisen haasteet (aika)
- Koetilanteet ja siihen liittyvät haasteet
- Äänteiden erottelu puheessa (luennot)
- Keskittymisen haaste (ympäristön häiriöt)
- Haasteista tuleva lisäkuormitus opiskelussa...

...ja sitten otetaan
defibrillaattori ja...

Sitten otetaan
Desipelirollaattori...??
Ööö
desiperi-li-laattori..öö
de-prih-fih-taattori.....

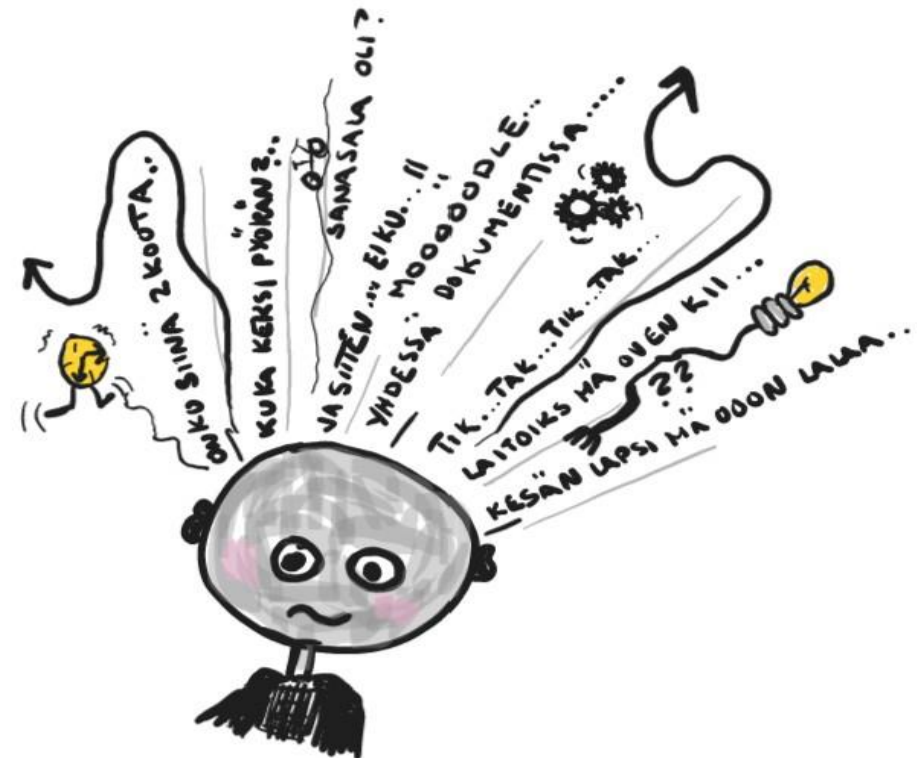
HÄRKÄ TÄH?
PORTTI
MOOTTORI!!!

Hästransport monter

19896E0***

...miten haasteet näkyy?

MINULLA ON VALTA JA
PÄÄTÄN. ET?
MEILLÄ KORKEASTIKOULUTETUIILLA
EI OLE VAIKEUKSIA!

KOKEET

- Koekysymyksen lukemiseen ymmärrettävästi menee enemmän aikaa.
- Monivalintakysymysten vastauksien lukemiseen menee enemmän aikaa.
 - > Kysymysten muotoilulla, sanavalinnoilla, tekstin pituudella on vaikutusta lukunopeuteen.
 - > fonttikoko, rivivälit ja pohjaväri voi vaikuttaa lukemisen nopeuteen.
- Stressillä on iso merkitys lukemisennopeuteen ja virhealttiuteen, keskittymiseen ja vireystilan ylivirittymiseen sekä hahmottamiseen.
 - Stressiä aiheuttaa mm:
 - > aikapaine (ajan hahmottamisen vaikeus),
 - > Tieto siitä, että tekemäni virhe vaikuttaa tulokseen heikentävästi
 - > Aikaisemmat huonot kokemukset ja epäonnistumiset
 - > Tieto siitä, ettei voi vaikuttaa kaikkiin häiriötekijöihin (ympäristön hälinä, digitaalinen saavutettavuus.)

Moodle

- Opettajan yhteystiedot näkyväksi heti aloitukseen! (kuvakin olisi kiva!)
 - Selkeä oppimisympäristö.
 - > Ei liikaa liian ahtaalle.
 - > Kuvat ja värit eivät aina tee selkeämmäksi!
 - Kurssin suunnitelma, tavoitteet, aikataulut ja tehtävät selkeäksi.
 - Aiheittain otsikoitu.
 - Tehtävien "piilottelu" tekstien sekaan??
 - >Selkeästi nähtävissä mitä tehtäviä on ja seurattavissa mitä on palauttanut.
 - >auttaa myös oman työmäärän hahmottamista ja suunnittelua
 - Aineiston selkeä määrittely!
- "Tutustu netissä kaikkeen aiheeseen Suomi"*

VIREYSTILA vaikuttaa kaikkeen!

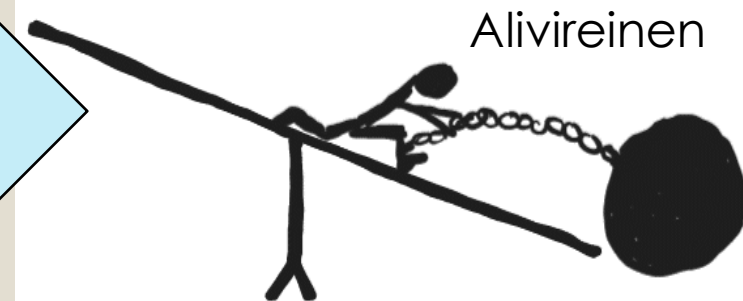

- Keskittyminen hankalaa.
- Ajatuksia paljon
- Johto ajatuksessa pysyminen vaatii työtä
- "muurahaisia kehossa"
- Asioiden muistaminen?
- Sanat häviää mielestä

- Aloittaminen on hankalaa
- Ajatus ei kulje
- Johto ajatuksessa pysyminen vaatii työtä
- "tuntuu kuin olisi polvia myöten upoksissa suossa"

Ei perus haasteet häviä mihinkään mutta niiden kanssa pärjää ihan jees!

Apukeinoja

- Strukturointi,
- Aikatauluttaminen
- Tärkeysjärjestys
- Muistutukset
- Välitavoitteet!
- Materiaalien jakaminen etukäteen!
- Ympäristön häiriöiden minimointi
- Monikanavainen opetus
- Ei ulkoa opettelua! Vaan on ymmärrettävä asia!
- Rutiinit auttavat jumeissa..
- Myönteinen ilmapiiri, kannustus!
- Aloitus, **kesken** ja **valmiit**!

Kun puhutaan -> ei lueta
Kun luetaan -> ei puhuta!

AudioNote

Google
Kääntäjä

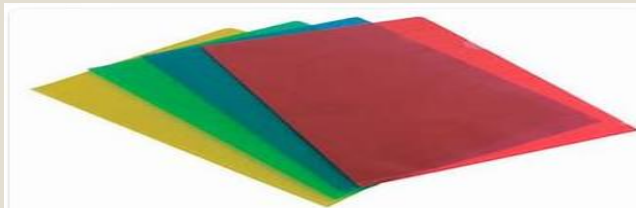
Googlen ilmainen käännöskone

G 文

Google

yle AREENA

Vinkkejä opettajalle

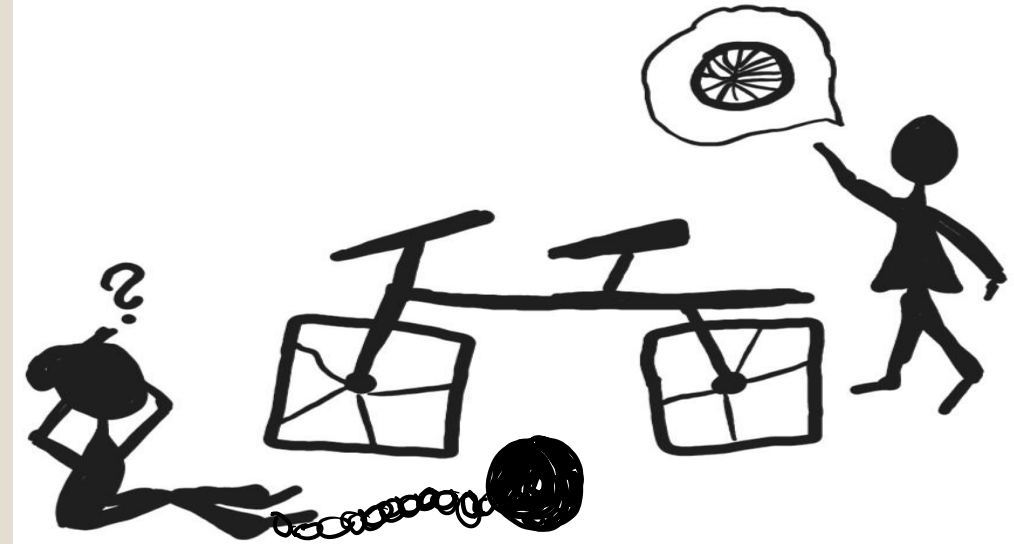
Voisiko erilainen oppija ryhmässäsi ollakin haaste oman ammattitaidon kehittämiseen?

Voisitko olla suunnan näyttäjä? ("mestari-oppipoika")

Voiko aiheen oppia jotenkin toisella tavalla?

Voiko osaamisen näyttää jotenkin toisin?

Onko osasuoritukset mahdollisia?

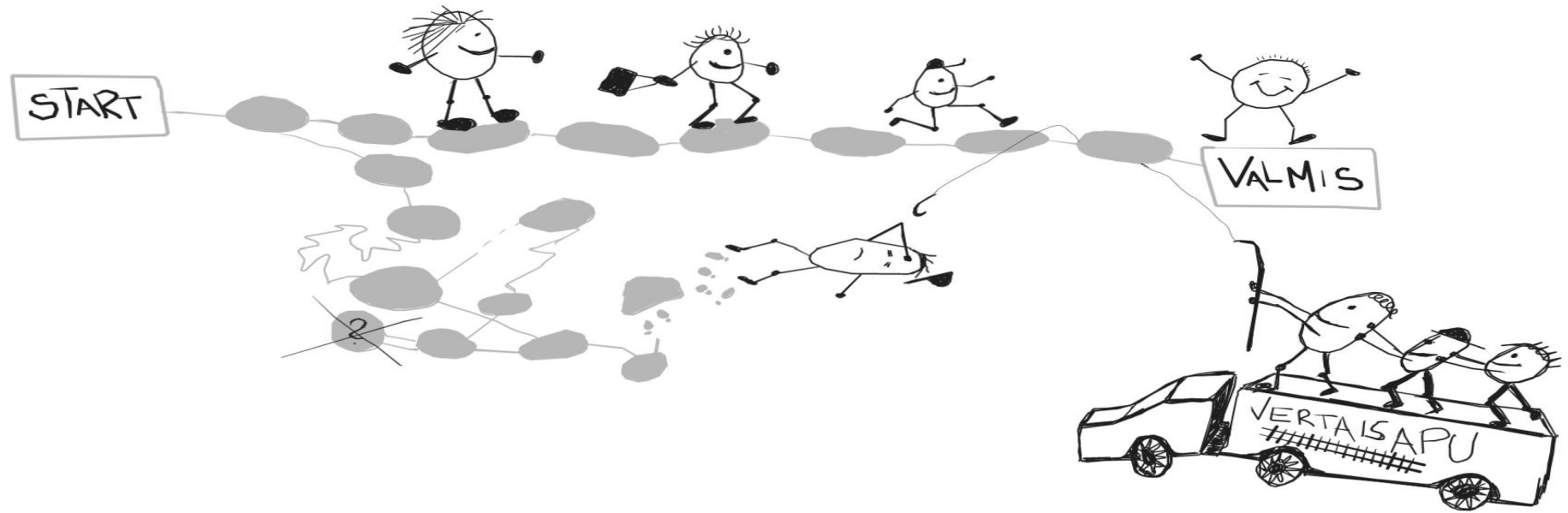
Jumitilanteessa:

Kun oppilas pyytää apua ei se välttämättä tarkoita, että hän haluaa päästä helpommalla.

- > Kysy mikä tuntuu hankalalta ja kuuntele oikeasti! Älä vertaa toisiin.
- > Varmista tietääkö oppilas mitä häneltä odotetaan? Kysy- ja kuuntele
- > Voiko tehtävää/ kurssin aihetta rajata vielä selkeämmin?
- > Kerro esimerkein. Kerro usealla esimerkillä.
- > Kiinnitä aihe helposti ymmärrettävään asiakokonaisuuteen.

**Älä pura omaa turhautumistasi tai kiirettäsi opiskelijaan!
Hae tukea työyhteisöstä!**

Vinkkejä opiskelijalle !

Kysy!, **Pohdi ääneen!** Kyseenalaista!, Ehdota!

Ole asiallinen! Neuvottele! **Pyydä tarkennusta!**

Jos joku ei toimi niin **kokeile rohkeasti** toisella tapaa!

Älä luovuta! **Hae vertaistukea!**

Joskus opettajallakin on huono päivä, ohita kommentti...
...kuitenkaan asiatonta kohtelua ei tarvitse sietää!

Apua täytyy osata pyytää!
Yleensä ihmiset haluavat auttaa.

Kehu itseäsi! Positiivinen sisäinen
puhe auttaa hankalista hetkistä
eteenpäin!

...ja vielä pohdintoja...

Lisäaika kokeissa!

PLIIIS ! käytäntö selkeäksi organisaatiossa.

Moodle-> "lähetä tähän anomus kun.."

(Voiko moodleen upotetulle kirjoituspohjalle tehdä parannuksia...?)

Miten saada hyviä (korjaavia) opiskelu kokemuksia?

Jokainen positiivinen keskustelu ja kohtaaminen auttaa pääsemään niiden negatiivisten kokemusten yli!!

Miten jakaa tietoa eri oppimisen välineistä ja tekniikoista?

Kuinka löytää vertaistukea?

Omien vahvuuksien kautta!

Yhteisopiskelutoiminta netissä-

Toiminta tapa jossa opiskelu on vuorovaikutteista ja omien tavoitteiden mukaan etenevää.

Lisätietoa tiedon- janoisille!

ADHD- liitto ry
Lukihero.fi
Oppimisvaikeus.fi
Erilaisten oppijoiden liitto ry
-> Oppimisen olohuone
-> LukSitko- verkkolehti
ESOK.fi ->Esteetöntä opiskelua

Sosiaalinen media

Facebook ryhmä-> ADHD-
korkeakoulutetut

YouTube:
->löytyy paljon
kokemusasiantuntijoiden
videoita

Podcastit:

Yle Areena:
Tiedeykkönen:
Oppimisvaikeudet.

Spotify: ADHD-podi:
humorististakin jutustelua.

Kirja:

**Apuvälineitä erilaisen
oppijan arkeen.** 2010.
Erilaisten oppijoiden
liitto ry.

Julkaisu:
Korkeamäki, J. & Vuorento, M.(2021).
**Ilmoitettujen terveys- ja toimintarajoitteiden
vaikutus korkeakouluopiskeluun.** Opetus- ja
kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:16.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163007>

4 ESIMERKKIÄ keskustelun virittämiseksi työyhteisössä

- Yhdenvertaisuus
- Saavutettavuus
- Positiivinen erikoiskohtelu
- Kohtuulliset mukautukset

VAROITUS! Perustuu tositapahtumiin...

Esimerkki 1 NÄYTTÖKOE (Toinen aste/turvallisuusala)

Näyttötutkintomestari vie opiskelijan valmistautumishuoneeseen, jossa on luettavissa ohjeet näyttöön. Hetken päästä opiskelija noudetaan huoneesta ja viedään näyttötilaan. Näyttö alkaa heti tilaan astuttua. Lavastettu tilanne näyttelijöiden kanssa etenee suhteessa opiskelijan toimintaan ja reagointiin.

Valmistautumishuoneessa on A4 kokoinen paperi molemmin puolin kirjoitettua oleellista tietoa näyttöön liittyen. Paperissa on kerrottu näyttöhetken tilanne kuvaus ja määritelty, missä roolissa opiskelija esiintyy näytössä, mikä on hänen roolihenkilön koulutus ja vastuualueet, minkälainen on tilanteeseen liittyvä toimeksiantosopimus jne. sekä millä sanalla näytön voi tarvittaessa keskeyttää (turvasana).

Opiskelija 1: Opiskelija ei kerkeä lukea A4 näyttöohjeistuksesta vain puolet, kun hänet haetaan näyttöön. Näyttö meni hyvin ja opiskelija sai sen läpi erinomaisilla pisteillä.

Opiskelija 2: Toinen opiskelija lukee huoneessa koko ohjeistuksen läpi. Kerkeään mietiskellä lukemansa kautta tulleita ajatuksia ja miettiä mitköhän voisi olla tulossa. Opiskelija kertaa mielessä aiheeseen liittyviä lainsäädäntöä jne. Menee näyttöön. Ei suoriudu näytöstä vaatimalla tavalla. Näyttö hylätty ja menee uusintaan..

OLIKO TILANNE YHDENVERTAINEN KUMMALLAKIN NÄYTTÖÖN OSALLISTUVALLA?

Esimerkki 2 VERKKOKOE (amk)

Opiskelijoille on ilmoitettu verkkokoe, jossa on 60 väittämää ja aikaa tehdä 60 minuuttia. Koko 5 op kurssin arvosana riippuu suoraan kokeen tuloksesta.

Opiskelija 1: Opiskelija pyytää opettajalta lisääaikaa kokeeseen lukivaikeuteensa vedoten. Opiskelija kertoo opiskelleensa koe alueen hyvin ja pystyy keskustelemaan aiheesta ja tuomaan aiheeseen erilaisia näkökulmia. Opiskelijalla on kokemus, että on ymmärtänyt aiheen ja osaa sen. Opettaja ei anna lisääaikaa. Opiskelija menee kokeeseen. Lukee 5 ensimmäistä kysymystä ja valitsee oikean vastauksen oppimansa perusteella. Sen jälkeen hän huomaa, että lukemiseen on mennyt liikaa aikaa ja tahtia on nopeutettava, jos meinaa käydä kaikki kysymykset läpi. Hän hätääntyy ja lukee kysymykset ja vastauksen nopeasti. Osittain hän lukee vain kysymyksen ensimmäisen keskimmäisen ja viimeisen sanan ja vastausvaihtoehdoista vain joitain sanoja ja arvaa loput ja vastaa näin. Opiskelija vilkuilee kelloa ja tuntee epäonnistuvansa täysin. Viimeiset kysymykset jäivät lukematta kokonaan ja hän laittoi vain rastin summassa johonkin. Hän palauttaa kokeen minuuttia vaille määrääjän. Opiskelija sai kokeesta 2. Opiskelija kertoo opettajalle jälkikäteen, ettei kerennyt lukea kysymyksiä ja joutui vastaamaan suurimpaan osaan summassa. Opettaja kertoo, että opiskelija sai yhtä pistettä vaille 3 kokeesta. Opettaja antaa kurssin arvosanaksi 3.

Opiskelija 2: Opiskelija kertoo silmälilleensä alueen läpi ja lukeneensa sieltä jotain. Hän kokee ymmärtävänsä keskeisimmät asiat ja päättää kokeilla koetta. Hän lukee kokeessa kaikki kysymykset ja vastaukset ja valitsee vaihtoehdoista sen minkä uskoo olevan lukemansa perusteella oikein. Hän sai kokeesta 3.

Kertoiko numero opiskelija osaamisesta? Oliko koetilanne yhdenvertainen?

ESIMERKKI 3 PÄÄSYKOE (amk)

Henkilö 1: Henkilö haluaa opiskella korkeakoulututkinnon. Henkilö on hyvin motivoitunut ja hän ottaa yhteyttä korkeakouluun ja tuo esille oppimisvaikeutensa ja mielteitään siihen liittyen. Hänelle on alustavasti kerrottu, että amk opiskelijana hänellä voisi mahdollisesti olla tutkimusdokumentteihinsa vedoten mahdollisuus anoa vapautusta kieltenopiskelusta ja korvata kyseiset aineet muilla opinnoilla. Henkilö menee pääsykokeisiin. Hän saa pääsykokeisiin erityisjärjestelyin lisää aikaa ja tehdä kokeen pienemmässä tilassa, jossa on vähemmän ihmisiä. Henkilö kokee, että pääsykokeet menivät muuten ihan hyvin paitsi englannin osio. Henkilö saa pääsykoe tulokset 61 pistettä. Englannin osio toi miinuspisteitä. Henkilö ei pääse korkeakouluun koska englanti on hylätty.

Henkilö 2: Toinen henkilö hakee korkeakouluun pääsykokeiden kautta. Hän osallistuu pääsykokeisiin. Hän saa pääsykokeista 60 pistettä. Hän saa opiskelupaikan. Hän aloittaa koulun, mutta keskeyttää sen puolenvuoden päästä, koska koki ”ei se opiskelu nyt ehkä olekaan mun juttu”

Mitä ajatuksia tämä herättää?

ESIMERKKI 4 VERKKOKOE

Opiskelija 1: Opiskelija kertoo opettajalle lukivaikeudestaan ja tuo esille havainnostaan opintosisällön sisältävän paljon pitkiä sanoja, lyhenteitä ja englanninkielisiä käsitteitä, joita hänen on hidas ja työlästä lukea. Opiskelija pyytää opettajalta mahdollisuutta saada kokeeseen lisää aikaa tai mahdollisuutta osoittaa osaamisensa jollain muulla tavalla, esimerkiksi laajemmalla kirjallisella tehtävällä. Opettaja sanoo, ettei hänellä ole aikaa jokaiselle erilaisia kokeita tehdä. Opettaja käskää kokeilla koetta ja jos se ei mene läpi niin sitten katsotaan korvaavia tehtäviä.

Opiskelija valmistautuu kokeeseen huolella. Opiskelija pyrkii huolehtimaan etukäteen vireystilansa koetilannetta edustavaksi. Hän päättää olla tekemättä iltapäivällä olevaa koetta ennen mitään kuormittavaa, vaan keskittyy enemmänkin oman mielen rauhoittamiseen ja positiiviseen ajatteluun. Opiskelija aloittaa kokeen. Koe sisältää monivalintakysymyksiä sekä 2 essee tehtävää. Monivalintakysymykset olivat pitkiä ja hänen täytyi lukea ne ääneen useaan kertaan, jotta ymmärtäisi mitä niissä kysyttiin. Essee kysymykset sisälsivät englannin kielisiä termiä, joka täytyi selittää laajemmin. Essee tehtävät olivat koealustalla johon kirjoitus alusta on upotettu. Teksti on pientä fonttia ja tekstin tulee punainen ”virhe” viiva, joka sanan kohdalle. Opiskelija ei saa selvää omasta kirjoittamastaan tekstistä. Opiskelija pyrkii kuitenkin suoriutua kokeesta. Kokeen loputtua opiskelija on ylivireinen ja turhautunut. Hän ei pysty keskittymään loppupäivänä mihinkään, vaan aivoihin puskee paljon ajatuksia yhtä aikaa ja ne poukkoilevat niin, ettei niistä saa mitään otetta. Opiskelija ei pysty kokeen jälkeen muutamaan tuntiin keskustelemaan, koska ei pysty löytämään sanoja, jotta voisi tuottaa kokonaislauseita. Perheensä kanssa hän kommunikoi välttämättömiä sanoja täydentäen elein ja viittomin. Loppupäivän hän käyttää korvatulppia ja on omissa oloissa, jotta saa vireystilan laskettua. Opiskelija ei saanut koetta läpi ja hänelle annetaan lisätehtävä. Hän käyttää tehtävän tekoon kaksi päivää.

Opiskelija 2: Toinen opiskelija valmistautuu kokeeseen huolella. Tekee päivän koulutehtäviä ja siirtyy kokeen tekoon tehtävien teosta suoraan. Hän mieltää kokeen olleen haastava, mutta hänen mielestä aikaa oli kuitenkin riittävästi, koska kysymykset eivät olleen niin laajoja. Kokeen jälkeen hän lähtee ystävänsä luokse viettämään iltaa. Hän sai kokeesta 4.

Oliko tilanne yhdenvertainen? Mitä tarkoittaa kohtuulliset mukautukset? Mitä tarkoittaa positiivinen erikoiskohtelu? entä saavutettavuus tässä tapauksessa?

*"Jokainen on erilainen!
Kohdataan toisemme
ihmisenä, ei diagnoosin
kautta!"*

Maria Heikkinen
mariaheikkinen1@kamk.fi